

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.415/2016/6. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Jenei Imre ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a dr. Illés Renáta Edina ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) alperes ellen - amely perbe az alperes pernyertessége érdekében a dr. M. A. jogtanácsos által képviselt Magyar Ügyvédek Biztosító és Segélyező Egyesülete (címe) beavatkozott - kártérítés megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 21.P.21.401/2013/80. számú ítélete ellen az alperes 81. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja: az alperes marasztalásának tőkeösszegét 49 111 800 (Negyvenkilencmillió-száztizenegyezer-nyolcszáz) forintra, az alperes által a felperes részére fizetendő elsőfokú perköltség összegét 783 882 (Hétszáznyolcvanháromezer-nyolcszáznyolcvankettő) forintra leszállítja; az államnak fizetendő első fokú eljárási illeték összegét a felperes részéről 579 000 (Ötszázhetvenkilencezer) forintra felemeli, az alperes részéről 921 000 (Kilencszázhuszonegyezer) forintra leszállítja. Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperes részére 15 napon belül 877 479 (Nyolcszázhetvenhétezer-négyszázhetvenkilencezer) forint másodfokú perköltséget.

A felperest 350 000 (Háromszázötvenezer) forint, az alperest 2 150 000 (Kétmillió-százötvenezer) forint fellebbezési illeték az államnak - külön felhívásra - megfizetésére kötelezi.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes és néhai élettársa, **N. M.** között 2007. július 16-án a **N. M.** megbízása alapján eljáró alperesi ügyvéd által ellenjegyzett, okirati tanúk alkalmazása nélkül írásba foglalt vagyoni jogi szerződés jött létre, amely 9. pontja értelmében a felek megállapodtak abban, hogy a **x-i x1** helyrajzi szám alatti lakóház, udvar telekkönyvi megjelölésű (kizárólagos tulajdonában álló) ingatlan **N. M.** esetleges halála esetén $\frac{1}{2}$ részben a közös gyermekük, kiskorú **N. Z.** tulajdonába, $\frac{1}{2}$ részben a felperes tulajdonába kerül.

N. M. 2011. július 17-én elhunyt; **dr. F. V.** közjegyző előtt 34017/Ü/1196/2011. számú hagyatéki eljárásban a másik gyermeke, **N. R.** a vagyoni jogi szerződésbe foglalt

végintézkedést annak alaki hibája miatt nem ismerte el érvényesnek; így a közjegyző az ingatlant ideiglenes hatállyal **N. R.** és **N. Z.** részére $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ arányban adta át. A felperes az ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadára irányuló hagyatéki igényét polgári perben érvényesítette **N. R.**/al szemben, keresetét azonban a Nyíregyházi Törvényszék jogerős, 12.P.20.863/2012/7. számú ítéletével elutasította azzal az indokolással, hogy a 2014. március 14. napjáig hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 629. §-a (1) bekezdésének b) pontja és 656. §-a értelmében a végrendelet alaki kellékei szigorúak, azok vonatkozásában utólagos bizonyításnak nincs helye; a vagyoni jogi szerződés „halál esetére szóló ajándékozásnak” minősülő 9. pontja, okirati tanúk aláírása hiányában érvénytelen; egyben kötelezte a felperest 1 386 000 Ft perköltség és 600 000 Ft illeték megfizetésére.

A felperes módosított keresetében az ügyvédi megbízási szerződés megszegésével a tulajdonába nem került ingatlan $\frac{1}{2}$ hányada forgalmi értékéből, valamint az öröklési perben kifizetett illetékből és perköltségből álló vagyoni káraként felmerült 80 000 000 Ft tőke és 2013. október 4. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes késedelmi kamatai és a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes elsődlegesen elévülésre, másodlagosan a kizárólag vagyoni jogi szerződés elkészítésére adott megbízási teljes körű teljesítésére hivatkozva a kereset elutasítását, a felperes perköltségében való marasztalását kérte, de az érvényesített vagyoni kár összecszerűségét is vitatta.

A beavatkozó a perben az alperes nyilatkozataihoz csatlakozott.

Az elsőfokú bíróság 80. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 56 986 000 Ft tőkét, a tőke után 2013. október 4. napjától a kifizetés napjáig a késedelmet megelőző félév első napján érvényben lévő jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot, valamint 1 322 751 Ft perköltséget. A beavatkozót kötelezte a felperesnek 15 nap alatt 38 100 Ft perköltség megfizetésére, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. A felperest 435 000 Ft, az alperest 1 065 000 Ft eljárási illeték az államnak külön felhívásra megfizetésében marasztalta.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 318. §-ára, 339. §-ának (1) bekezdésére, 474. §-ának (1) bekezdésére, valamint az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (Ütv.) 5. §-a (1) bekezdésének b) pontjára, 23. §-ának (2) bekezdésére és 27. §-ának a) pontjára hivatkozással kifejtette, hogy **N. M.** megbízási a vagyoni jogi szerződés 9. pontjának tartalmából következően a halál esetére szóló ajándékozásra is kiterjedt. Ezt igazolja a szerződés 20. pontjának azon kitétele, hogy azt a felek elolvasás után, mint akaratuknak mindenben megfelelőt írták alá, figyelemmel arra, hogy az okirat ellenjegyzésével az alperes bizonyította, hogy az a felek kinyilvánított akaratának és a jogszabályoknak megfelel. Az alperes tanúkkal kívánta igazolni azt az előadását, hogy a 9. pont csak a szerződés aláírásakor felvetődött hirtelen ötlet alapján került a szerződésbe, és egyébként ő ellátta tájékoztatással az aláíró feleket arról, hogy ezen szerződési pont a kívánt joghatás kiváltására nem alkalmas, így azt csupán ígérvénynek, egyfajta keretjellegű megállapodásnak kell tekinteni. Az elsőfokú bíróság álláspontja azonban az volt, hogy az ügyvédi ellenjegyzéssel szemben annak cáfolata a tanúvallomásoktól nem várható, ezért elutasította az alperes tanúk kihallgatására irányuló indítványát. Mindebből következően az alperes a megbízási szerződést megszegte akkor, amikor a jogszabályban megkívánt, a

Ptk. 629. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerinti egyértelmű alaki követelményt a két okirati tanú mellőzésével megszegte, ezáltal a rendelkezés a szándékolt joghatást nem válthatta ki.

Az alperes elévülési kifogását az elsőfokú bíróság nem tartotta alaposnak, a BH2008.186. számú eseti döntés felhívásával hangsúlyozta, hogy a szerződés érvénytelenségére harmadik személlyel szemben alapított kártérítési igény akkor és azzal keletkezett, amikor a törvényes örökös **N. R.** a megtámadási jogát 2012. március 29. napján érvényesítette, és ezen időponttól kezdődően a Ptk. 324. §-a szerinti öt éves általános elévülési idő nem telt el.

Az elsőfokú ítélet szerint a felperest ért vagyoni kár része volt az ingatlanhányad azon forgalmi értéke, amelytől a végintézkedés alaki hiányosságai miatt elesett, valamint a törvényes örökösrel szemben indított perben megfizetett perköltség és illeték. Az ingatlan forgalmi értékét az elsőfokú bíróság a perben kirendelt szakértő (eljáró szakértő: **H. A.**) ingatlanforgalmi szakvéleménye alapján állapította meg, aki az alperesi észrevételekre kellő tájékoztatást adott, a szakvélemény fogyatékoságait kiküszöbölte, továbbá a felperes általi megbízás alapján magánszakértői véleményt adó **B. J-sal** együttes meghallgatása során a két szakvélemény közötti ellentétek is feloldásra kerültek. Mindezek alapján a megállapított 110 000 000 Ft ingatlanforgalmi értékének $\frac{1}{2}$ része, 55 000 000 Ft terhelhető az alperesre. Az alperes hivatkozásával szemben önmagában abból, hogy az ingatlan $\frac{1}{2}$ eszmei hányadrészét örökölte volna a felperes, nem következik az, hogy a kár összegét lakott forgalmi érték alapján kellene számítani. Nem ronthatja le az igazságügyi szakértői véleményben foglalt összecszerűséget a törvényes örökösök között 2014-ben tulajdonközösség megszűntetése tárgyában kötött szerződésben feltüntetett 73 000 000 Ft forgalmi érték. Az öröklési per jogerős ítélete alapján megállapítható 1 386 000 Ft ügyvédi munkadíj mint perköltség és 600 000 Ft eljárási illeték is a felperesnek az alperesre terhelhető kára. Mindezek alapján kötelezte az elsőfokú bíróság az előző kártételek összesen 56 986 000 Ft tőkeösszegében és 2013. október 4. napjától járó törvényes késedelmi kamataiban az alperest, és ezt meghaladóan utasította el a felperes keresetét.

A pernyertesség-pervesztesség arányát az elsőfokú bíróság az alperesre terhesen 71 - 29 %-ban határozta meg, és a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján határozott a felek által előlegezett összesen 219 023 Ft szakértői díj, valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a szerinti ügyvédi munkadíj mint perköltség és a le nem rótt eljárási illeték viseléséről, továbbá a Pp. 83. §-a (1) bekezdésének második fordulata alapján kötelezte az alperes pernyertessége érdekében beavatkozót a felperes ebből eredő többletköltségeinek a megfizetésére.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérte elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását, a felperesnek első- és másodfokú perköltségében marasztalását; másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára kötelezését, harmadlagosan az ítélet megváltoztatását, a marasztalás tőkeösszegének 9 471 000 Ft-ra leszállítását, a késedelmi kamatfizetésre kötelezés mellőzését, a perköltség csökkentését.

A fellebbezésben az alperes előadta, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat többször lényegesen megsértette. Nem adott teljes körű tájékoztatást a Pp. 3. §-ának (3)

bekezdése értelmében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, a bizonyítás sikertelenségének következményeiről. A felperest ugyan tájékoztatta arról, hogy neki kell bizonyítania az alperes mulasztásának tényét, a jogellenes magatartás fennállását, a kár bekövetkeztét, mértékét, a jogellenes alperesi magatartás és a kár bekövetkezése közötti okozati összefüggést, nem tájékoztatta azonban az alperest arról, hogy mi a rá háruló bizonyítási teher, nem adott lehetőséget a bizonyításra, amely az ügy érdemi elbírálására kiható eljárási szabálysértés. Mindezzel együtt bizonyítani kívánta, hogy a megbízás teljesítése során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a szerződéskötéskor jelenlévő tanúk kihallgatása iránti bizonyítási indítványait az elsőfokú bíróság azonban a Pp. 206. §-ának (1) bekezdését megsértve, egy le nem folytatott tanúbizonyítás esetleges tartalmát értékelve utasította el, míg egyéb, a közjegyzői díj mértéke tárgyában a hagyatéki eljárás teljes iratanyagának beszerzése, valamint az öröklési illeték tárgyában a NAV megkeresése iránti indítványát indokolás nélkül mellőzte. Mindezen túl a Pp. 140. § (1) bekezdésével ellentétben nem határozott az elsőfokú bíróság a per megszüntetése iránti kérelmről, erről indokolási kötelezettségét megsértve az ítéletben sem foglalt állást. Elmulasztotta a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 8. §-ának (1) bekezdése szerint a felperes illetékfeljegyzési jogának kötelező éves felülvizsgálatát, továbbá a Pp. 228. §-ának (3) bekezdésével ellentétben a perköltség tárgyában kiegészítő végzésről rendelkezett, azonban annak jogereje bevétele nélkül hozott a perköltségösszességéről is érintő ítéletet.

A fellebbezés az anyagi jogszabályok megsértésére is hivatkozott. Kifejtette, hogy súlyosan téves a vagyoni jogi szerződés 9. pontjának halál esetére szóló ajándékozásként minősítése. A Ptk. 207. §-a (1) bekezdésének a nyilatkozatok értelmezésére vonatkozó szabálya alapján **N. M.** halálának „esetleges” kifejezése azt támasztja alá, hogy csupán egy ígérvényről, bizonytalan jövőbeni aktusról volt szó. Nem volt utalás arra, hogy az ingatlantulajdon átruházását a vagyoni jogi szerződéssel kívánta volna **N. M.** rendezni, azt sem tartalmazta a hivatkozott pont, hogy milyen szerződéssel és milyen jogcímen kerül át az ingatlan a felperes és **N. Z.** részére. A XXV. számú Polgári Elvi Döntés felhívásával rámutatott arra, hogy a vagyoni jogi szerződés 9. pontját nem lehet az ingatlan tulajdonjogának átruházását célzó, halál esetére szóló ajándékozásként tekinteni, mivel nem tartalmazza **N. M.**-nek az ingatlan tulajdonjogának átruházását célzó akaratnyilvánítását, abban sem **N. M.** ajándékozóként, sem a felperes megajándékozottként nincs megjelölve, továbbá **N. Z.** szerződő félként nem szerepel, és nem is írta alá a szerződést. A Ptk. 659. §-ának (2) bekezdése szerint a halál esetére szóló ajándékozás csak olyan juttatásra nézve lenne érvényes, amely végrendelet esetében hagyománynak minősülne. A bírói gyakorlat értelmében a hagyomány a teljes hagyatéknak 20 %-át nem érheti el, mivel pedig a vagyoni jogi szerződésben nincs érték megjelölve **N. M.** különvagyoni ingatlanai és cégei kapcsán, így nem lehet megállapítani, hogy az ingatlan hogyan viszonyult volna a hagyatéknak teljes értékéhez, így hogy esetlegesen halál esetére ajándékozni nem is lehetett volna. Mindezekből megállapítható, hogy az ügyvédi megbízás kizárólag életjátszami vagyoni jogi szerződés elkészítésére szólt, annak aláírásakor abba jelzés értékkel, ígérvény formájában, ad hoc jelleggel került be a 9. pont, azonban a jelenlévő tanúk előtt megadta **N. M.** részére a megfelelő tájékoztatást, miszerint az okirat aláírását követően a joghatás kiváltásához külön végrendeletet kell készíttetnie, amennyiben a későbbiekben ténylegesen ez a szándéka, aki ezt a tájékoztatását megértette és elfogadta. Az elsőfokú ítélet indokolása iratellenesen tartalmazta, hogy a szerződés aláírásakor az ügyvéden kívül az irodában a titkárnő, a felperes és **N. M.** voltak jelen, ezzel szemben egyszerre egyidőben jelen volt a felperes, **N. M.**, **N. R.** és **G. A.**, egymás

szerződéseinek tartalmát megismerték és elfogadták. Az elhangzottakról a jelenlévők nyilatkozni tudtak volna, ezért is lett volna elengedhetetlen tanúkénti kihallgatásuk.

A fellebbezés az elsőfokú ítélet marasztalásának az összecszerűségét is vitatta. Rámutatott arra, hogy az ingatlan értékeként rendelkezésre állt a hagyatéki eljárásban beszerzett, Nyíregyháza ... Jogú Város Polgármesteri Hivatala által készített adó- és értékbizonyítvány, mint közokirat, amely a forgalmi értéket 46 200 000 Ft-ban határozta meg. A felperes a keresetlevélhez csatolt magánszakértői véleménye szerint az ingatlan értéke 73 000 000 Ft. A felperes és **N. R.** 2014. július 17-én megállapodtak a közös tulajdon megszüntetéséről, a szerződésben az ingatlan forgalmi értékét 73 000 000 Ft-ban határozták meg. A Nyíregyházi Törvényszék előtt 12.P.20.863/2012. számon folyamatban volt perben az ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni illetőségét maga a felperes jelölte meg 23 100 000 Ft-ban. Ehhez képest a perben elrendelt szakértői bizonyítás alapján az ingatlan forgalmi értékének 110 000 000 Ft-ban megállapítása téves, helytelen mérlegelés útján történt. A BH2009. 377. számú eseti döntés felhívásával kiemelte, hogy nem ellentétes a Pp.-nek a bizonyítékok mérlegeléséről és a szakértő kirendeléséről szóló rendelkezésével, ha a bíróság azért nem rendel ki szakértőt, mert az összeg megalapozottságát más bizonyíték alapján el tudja bírálni. A rendelkezésre álló okirati bizonyítékok alapján szükségtelen volt szakértő kirendelése, a forgalmi érték meghatározható lett volna. Hivatkozott ezen felül arra is, hogy **H. A.** szakértő elfogultnak volt tekinthető, mert az ingatlanra **N. R.** felkérésére már készített egy szakvéleményt, amely a perből való kizárását kellett volna eredményezze. Mindebből következően az összecszerűség tekintetében kizárólag a hagyatéki eljárásban megállapított 23 100 000 Ft lehetett a kiindulópont, amely értéket 50 %-kal csökkenteni kell azért, mert a felperes nem üres és nem beköltözhető ingatlanhoz jutott volna, hiszen **N. Z.** örökös bentlakó volt. A lakott forgalmi érték 50 %-ából, 11 550 000 Ft-ból le kell vonni az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 12. §-ának (2) bekezdése szerinti 9 % mértékű tulajdonszerzési illetéket, amelyet a felperesnek szerzés esetén fizetnie kellett volna, az így fennmaradó 9 471 000 Ft lenne eredményesen érvényesíthető, ha a kártérítés jogalapja fennállt volna. Alaptalanul terhelte az alperesre az elsőfokú bíróság az öröklési perben kifizetett perköltség- és illeték összegeit is, mivel a perindítás a felperes saját elhatározása volt, a hagyatéki per helyett választhatta volna a közjegyzői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény szerinti közvetítői eljárást.

A fellebbezésében fenntartotta továbbá az alperes az elévülési kifogását is azzal, hogy helytelen volt a BH2008.186. számú, más tárgyú ügyben hozott döntésre hivatkozás, az elévülés kezdő időpontját a vagyoni jogi szerződés elkészítésében kellett volna meghatározni.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helyes indokai alapján való helybenhagyását, az alperesnek másodfokú perköltségében marasztalását kérte.

A beavatkozó a másodfokú eljárásban nem tett nyilatkozatot.

Az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján fellebbezés hiányában nem érintette az első fokú ítéletnek a keresetet részben elutasító és a beavatkozót perköltségben marasztaló rendelkezéseit, míg a fellebbezést a következők szerint kisebb részben találta alaposnak:

Alapítván hivatkozott az alperes arra, hogy az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértései folytán az ítélet hatályon kívül helyezése indokolt.

A Pp. 252. §-ának (2) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem, illetőleg a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - végzéssel hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasíthatja, ha az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges a tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése.

A fenti úgynevezett relatív hatályon kívül helyezési ok alkalmazása minden esetben a másodfokú bíróság mérlegelésétől függ, miután a jogszabályi rendelkezés - eltérően az (1) bekezdés abszolút hatályon kívül helyezési okokat tartalmazó szabályaitól - nem kötelező jelleggel sorolja fel a konkrét, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező okokat. A mérlegelési jogkör kettős: egyrészt a fellebbezést elbíráló bíróság dönt arról, hogy a megsértett eljárási szabály lényegesnek tekinthető-e, másrészt még a lényeges szabálysértés sem feltétlenül eredményez hatályon kívül helyezést, hanem csak akkor, ha emiatt szükséges a tárgyalás megismétlése, illetőleg - nagy terjedelmű, a másodfokú eljárásban nem elvégezhető - kiegészítése, tehát a lényeges eljárási szabálysértésnek ki kell hatnia a per érdemi elbírálására úgy, hogy a hiba a másodfokú eljárásban már nem korrigálható.

A jogszabályi rendelkezésből következően a bírói gyakorlatnak az érdemi döntésre kiható lényeges eljárási szabálysértésekkel kapcsolatos eseti döntései csak iránymutató jellegűek lehetnek, a hatályon kívül helyezés alkalmazhatóságát mindig az adott másodfokú eljárásban kell mérlegelni.

Az alperes által hivatkozottak szerint az a tény, hogy az elsőfokú bíróság kijavította a szakértő tárgyaláson meghallgatása alapján felmerült szakértői díj összegéről rendelkező végzést, majd a kijavító végzés jogerejének bevétele nélkül hozott - a perköltség részeként a szakértői díj viseléséről is rendelkező - ítéletet, nem eljárási szabálysértés. A Pp. 224. §-ának, 213. §-ának és 145. §-ának rendelkezései nem tartalmaznak olyan előírást, amely szerint a tárgyalás berekesztésére, az ítélet meghozatalára csak akkor kerülhet sor, amennyiben a perben hozott, a perköltséget érintő végzések - így szakértői díjmegállapító végzés, tanú útköltségét megállapító végzés, illetve azok kijavításai, kiegészítései - jogerőre emelkedtek, ezzel szemben a tárgyalást akkor kell berekeszteni, ha a per vagy valamely külön eldöntésre alkalmas kérdés a határozathozatalra megérte, tehát a kereseti kérelem elbírálható. Az ítélet meghozatalát követően a szakértői díjat is magában foglaló perköltség összegét a peres felek a fellebbezésben támadhatták, így az esetleges téves kijavításnak az ítéleti rendelkezésre kihatása a fellebbezéssel is orvosolható volt, a felek eljárási jogai ezért nem szenvedhettek sérelmet abból az okból, hogy a külön fellebbezhető kijavító végzés jogerejétől nem tette függővé az elsőfokú bíróság az ettől függetlenül fellebbezhető ítélet meghozatalát.

Az illetékfeljegyzési jog kötelező éves felülvizsgálatának az elmulasztása olyan eljárási szabálysértés, amely a per érdemi elbírálására semmilyen tekintetben nem hathat ki, hiszen a költségkedvezmény esetleges megvonása a felperesnek az illeték megfizetésére letelezés terhével való felhívását eredményezhette volna, amely elmulasztása nem érinthette volna a per érdemi elbírálását, hiszen a perindítás hatályának a beállta után a

Pp. 157. §-ának a) pontja szerint a per megszüntetésére már nem volt jogszabályi lehetőség.

Az ítéletábra nem találta indokoltnak az első fokú ítélet hatályon kívül helyezését abból az okból, mert formálisan az elsőfokú bíróság nem rendelkezett a per megszüntetéséről.

A Pp. 140. §-ának (1) és (2) bekezdése értelmében, ha az alperes ellenkérelmében a per megszüntetését kéri, a bíróságnak mindenekelőtt ebben a kérdésben kell tárgyalnia és határoznia, azonban a megszüntetés kérdésében való határozathozatal előtt elrendelheti a per érdemi tárgyalását is. Az előző jogszabályi rendelkezéseket az elsőfokú bíróság megszegte, amikor sem az érdemi tárgyalást megelőzően, sem az érdemi tárgyalás alatt, sem az ítéletben nem rendelkezett a per megszüntetése iránti kérelemről. A másodfokú eljárásban pontosított nyilatkozatában az alperes azt adta elő, hogy a per megszüntetése iránti kérelmét nem tartja fenn, így csak arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság az érdemi tárgyalásra a Pp. 121. §-ának (1) bekezdésében foglalt követelményeknek meg nem felelésből eredően alkalmatlan keresetlevél miatt az eljárási szabályokkal ellentétesen nem rendelkezett a Pp. 157. §-ának a) pontja szerint a per megszüntetéséről. A kérelem visszavonása folytán így a másodfokú eljárásban kiküszöbölésre került annak tárgyában a nem fellebbezhető, pervezető végzéssel döntés elmaradása miatti eljárási hiba. A per megszüntetésének pedig nem volt helye: amennyiben a bíróság a keresetlevelet hiányosnak tartja, úgy a Pp. 95. §-ának (2) bekezdése értelmében a felperest felhívhatja a hiányok pótlására, amely eredménytelenségét követően a Pp. 130. §-a (1) bekezdésének j) pontja alapján a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasíthatja; amennyiben a felperes jogi képviselővel jár el, úgy a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának a jogkövetkezményét a 130. §-a (1) bekezdésének i) pontja értelmében előzetes hiánypótlásra felhívás nélkül is alkalmazhatja. A perindítás hatályának a beállta után azonban a per megszüntetése a 157. §-a a) pontjának kifejezett rendelkezése értelmében csak akkor lehetséges, ha a keresetlevelet már a 130. §-a (1) bekezdésének a-h) pontjai alapján - és nem az i) vagy j) pont alapján - idézés kibocsátás nélkül el kellett volna utasítani. Ha a bíróság a keresetlevél hiányosságai miatt a perindítás hatálya előtt a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül nem utasította el, a pert a hiányos tartalmú keresetlevél alapján köteles érdemben tárgyalni, az esetleges hiányosságokat az érdemi elbírálás során kell figyelembe vennie. Mindezekből következően a per megszüntetésének hiányoztak a törvényi feltételei. Megjegyzi továbbá az ítéletábra, hogy álláspontja szerint amennyiben az alperes formálisan fenntartotta volna a per megszüntetése iránti kérelmét, úgy a kérelemnek az előzőekben kifejtett okokból való nyilvánvaló aplotalansága folytán a kifejezett határozathozatal elmaradását nem tekintette volna olyan lényeges eljárási szabálysértésnek, amely miatt az elsőfokú tárgyalás megismétlésére lett volna szükség, ellenben az eljárási hibát a másodfokú eljárásban - a kérelem nem fellebbezhető végzéssel történő elutasításával - korrigálhatta volna.

Osztotta az ítéletábra az alperes azon fellebbezési hivatkozását, hogy amennyiben az elsőfokú bíróság a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése értelmében teljes körűen nem tájékoztatja a peres feleket a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, a bizonyítás sikertelenségének következményeiről, úgy a mulasztás az ítélet hatályon kívül helyezését eredményezheti, amennyiben a tájékoztatás elmaradásának következménye, hogy a fél eljárási jogai sérültek azon az alapon, mert a pernyertességéhez szükséges tényeket bizonyítani nem tudta.

A perbeli esetben az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntése szempontjából alkalmazott Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján - mivel a jogvita elbírálásához a rendelkezésre álló adatokat elégségesnek találta - kétségtelenül elmulasztotta az alperes tájékoztatását arról, hogy neki kell bizonyítania, hogy a kár elhárítása, megelőzése érdekében úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható; a perbeli esetben mindez azonban az ítélet hatályon kívül helyezését mégsem alapozhatta meg. A perbeli cselekményekből egyértelmű volt, hogy az alperes bizonyítási kötelezettségével tisztában volt, mivel következetesen arra hivatkozott, hogy a kizárólag vagyoni jogi szerződés elkészítésére kiterjedő megbízását teljes körűen teljesítette, és amikor a tárgyalások során **N. M.** részéről felmerült az ingatlan tulajdonjogának halála esetére a felperesre átruházása, úgy tájékoztatást adott arról, hogy a joghatás kiváltásához ezen túl az alaki feltételeknek megfelelő végintézkedési rendelkezést kell tennie, tehát az elvárható gondosság követelményének az eljárása megfelelt. Ehhez igazodóan terjesztette elő a szerződéskötéskor jelenlévő személyek tanúkenti kihallgatására irányuló indítványait, mindezekből kétségtelenül megállapítható, hogy a bizonyításra szoruló tényekről tájékoztatás hiánya az alperes eljárási jogainak gyakorlását nem érintette.

A peres felek eljárási jogainak az érvényesülése végett az ítélet a másodfokú eljárásban foganatosította az alperes által indítványozott tanúbizonyításokat, így kiküszöbölte ezen bizonyítási indítványok mellőzésének eljárási hibáit. A közjegyzői díj mértéke tárgyában a hagyatéki eljárás teljes iratanyagának beszerzése, valamint az öröklési illeték tárgyában a NAV megkeresése szükségtelen volt, mivel a fizetési kötelezettség alapja és összege jogszabályi rendelkezéseken alapult; mindezen felül nem adhatott alapot a hagyatéki eljárás iratanyaga beszerzésének elrendelésére egy olyan általános hivatkozás, hogy az iratok között szerepelhetnek a jogvita elbírálása szempontjából jelentős tények, mivel egyrészt az alperes felelőssége jogalapjának és a kárösszegezésének a megítéléséhez szükséges adatok rendelkezésre álltak, másrészt nem felel meg a határozott indítvány feltételeinek egy olyan általános kijelentés, amelyből nem derül ki, hogy azzal a fél milyen körülményeket és milyen okból kíván bizonyítani, így utóbbi bizonyítási indítványokat az elsőfokú bíróság a Pp. 3. §-ának (4) bekezdése szerint alappal mellőzte.

Mindezekből következően az elsőfokú eljárásban nem valósultak meg olyan lényeges eljárási szabálysértések, amelyek az ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság újabb tárgyalás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasítását indokolták volna.

Egyetértett az ítélet a másodfokú bíróság azon jogi álláspontjával, hogy a felperes kártérítés iránti követelése nem évült el.

A Ptk. 360. §-ának (1) bekezdése értelmében a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes.

Helytelenül hivatkozott arra a fellebbezésében az alperes, hogy a károsodás bekövetkezése a vagyoni jogi szerződés megkötésének időpontjával egyezik meg. A károsodás bekövetkezése nem feltétlenül esik egybe a károkozás időpontjával, ezzel szemben a kár megtérítése akkor lehet esedékes, amikor a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában értékcsökkenés áll be, elmaradt vagyoni előny jelentkezik, a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges költség merül fel. **N. M.** halálát megelőzően a felperes vagyonában károsodás nem

következhett be, lévén az ingatlan tulajdonjogával addig nem rendelkezett, attól nem esett el, a tulajdonszerzése a nyilatkozat végintézkedésként értelmezése esetén sem lehetett korábbi, mint **N. M.** halála. Az örökhagyó halála előtt a felperes nyilvánvalóan nem érvényesíthetett kártérítési igényt az alperessel szemben, hiszen a tulajdonszerzésének a feltétele még nem következett be. Az elévülés azonban még az örökhagyó 2011. július 17. napi halálával sem kezdődött meg. A következetes bírói gyakorlat szerint (BH2008.186., BH1995.646.) mivel a végintézkedések érvénytelenségére csak az hivatkozhat, aki az érvénytelenség megállapítása esetén maga örököl vagy tehertől mentesül, az alakilag hibás végintézkedés jogilag nem tekinthető létre sem jötnék, mert a joghatások attól függően fűződnek hozzá, hogy az érdekeltek a fogyatékból eredő igényüket érvényesítik-e vagy sem, ezért a törvényes örökös **N. R.** az érvénytelenségre tett nyilatkozatáig, ezáltal öröklési igényének az érvényesítéséig sem válhatott esedékessé a követelés. Az örökös igényének a hagyatéki eljárásban 2012. március 29. napi előterjesztése és a per 2013. május 15. napi megindítása között kevesebb, mint a Ptk. 324. §-ának (1) bekezdése szerinti öt év telt el, így az elévülés nem következett be.

Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság - egyben a hagyatéki eljárás során a közjegyző, valamint a Nyíregyházi Törvényszék az öröklési perben elfoglalt - azon jogi álláspontjával, hogy a vagyoni jogi szerződés 9. pontja az ingatlanra kiterjedően tartalma szerint halál esetére szóló ajándékozásnak minősül.

Az ingatlan a perbeli követelés alapjául szolgáló $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadára vonatkozóan ugyanis egyértelműen a tulajdonos halála esetére, tehát azzal a feltétellel, hogy a megajándékozott felperes őt túléli, tartalmaz ingyenes vagyoni előny juttatására kikötést. Az alperes hivatkozásával szemben az „esetleges” kifejezés használatából nem a juttatás bizonytalanságára lehet következtetni, hiszen nyilvánvalóan minden természetes személy halála bekövetkezik valamilyen időpontban, hanem a szavak általánosan elfogadott értelméből annak egyértelműen olyan jelentést lehet tulajdonítani, hogy a tulajdonátruházás akkor hatályos, ha a felperes a tulajdonost túléli. A „megállapodás” szó használata alapján pedig **N. M.** túlélés feltételétől függő tulajdonátruházási szándéka, a felperes a juttatás elfogadását kifejező akarata is egyértelműen megállapítható.

Helytelenül értelmezte a jogszabályi rendelkezéseket és a bírói gyakorlatot az alperes akkor, amikor a halál esetére szóló ajándékozás érvénytelenségét azon az alapon hivatkozta, hogy a juttatás hagyománynak minősülése nem megállapítható.

Helyesen hívta fel az alperes a Ptk. 659. §-ának (2) bekezdését, amely szerint halál esetére szóló ajándékozás csak olyan juttatásra nézve érvényes, amely végrendelet esetében (dologi) hagyománynak minősülne. Nem volt helyes azonban az okfejtése, amely szerint az ingatlan tulajdoni hányada nem felelhetne meg a dologi hagyomány jogszabályi és a bírói gyakorlat által támasztott feltételeinek. A Ptk. 641. §-ának (1) bekezdése szerint hagyomány a hagyatékban meglévő valamely vagyontárgynak közvetlenül meghatározott személy részére juttatása, ha az ilyen részesedés nem minősül öröklésnek. A jogszabályi rendelkezés egyik feltétele, mely szerint a tulajdoni hányad a hagyaték részét képezné, egyértelműen megvalósult, mivel az **N. M.** kizárólagos tulajdonában állt. A másik feltétel, mely szerint a juttatás egyébként nem minősülne öröklésnek, a Ptk. 636. §-ának (2) és (3) bekezdéséből következik, mivel az nem a teljes hagyaték vagy annak meghatározott hányada, illetve nem is a hagyatéki terhek viselésének kötelezettségével juttatott, a hagyaték értékének jelentős részét kitevő meghatározott egy vagy több vagyontárgy; a

túlélés feltételéhez kötött juttatásból a hagyatéki terhek viselésére vonatkozó rendelkezés hiányában nem lehet olyan következtetést levonni, hogy **N. M.** a felperest egyben örökösévé is kívánta tenni.

Nem értett egyet az ítéletábra az alperesnek a XXV. számú Polgári Elvi Döntés alapján levezetett jogi okfejtésével sem.

A vagyoni jogi szerződés 9. pontja teljes körűen, félreérthetetlenül megjelöli a szerződő felek személyét, az ajándékozás tárgyát képező ingatlant, a „halála esetén ... tulajdonába kerül” kifejezés pedig a tulajdonjog a túlélés feltételéhez kötött átruházását célzó akaratnyilvánításnak minősül. A vagyoni jogi szerződés megkötésének időpontjában a kiskorú megajándékozott cselekvőképtelensége folytán helyette vagyoni jogaira vonatkozó nyilatkozatot törvényes képviselői, a szerződés aláírói tehettek, így az aláírás elmaradására hivatkozás alaptalan; ezzel együtt az ingatlan egyes tulajdoni hányadai önállóan, egymástól függetlenül lehetnek élők között és halál esetére forgalom tárgyai, így eltekintve a tanúk alkalmazásán alapuló érvénytelenségi októl, amennyiben kiskorú **N. Z.** részére a halál esetére szóló ajándékozás a megajándékozott nevében való aláírás hiányában egyébként is érvénytelen lenne (adott esetben egyoldalú végrendeleti nyilatkozatnak minősülne), az nem befolyásolná a felperes részére kikötött ajándékozás érvényességét.

Az alperes a felelősség alóli kimentése körében azt kívánta bizonyítani, hogy csak vagyoni jogi szerződés elkészítésére kapott megbízást, a hivatkozott rendelkezés a szerződéskötéskor **N. M.** hirtelen ötlete alapján került a megállapodásba, mindössze „ígérvénynek, szándéknyilatkozatnak” minősült, azonban tájékoztatást adott arról, hogy a végintézkedés érvényességéhez az alaki feltételeknek megfelelő jogügylet létrehozása szükséges.

A rendelkezésre álló adatok kellően igazolták, hogy az alperes eredetileg valóban vagyoni jogi szerződés megkötésére kapott megbízást, és a szerződéskötést közvetlenül megelőzően vetette fel **N. M.** - másik gyermekének korábban nyújtott jelentős juttatásokra hivatkozva - az ingatlannak a halála esetére a felperes és közös kiskorú gyermekük részére juttatását.

A megbízás tartalmától függetlenül azonban az alperes a végintézkedést tartalmazó nyilatkozatot a szerződésbe belefoglalta, ügyvédi ellenjegyzésével felelősséget vállalt azért, hogy az a felek kinyilvánított akaratának felel meg. Amennyiben az így szerződésbe foglalt rendelkezés az okirati tanúk közreműködésének a hiányában mégsem volt alkalmas a célzott joghatás kiváltására, úgy ennek folytán az Ütv. 27. §-ának a) pontja szerint a felelőssége fennáll.

Az előzőekben kifejtettek alapján a rendelkezés szövege teljes egészében megfelel a halál esetére szóló ajándékozás tartalmi feltételeinek, abból - azon túl, hogy a joghatás kiváltására egyébként alkalmatlan „szándéknyilatkozat” szerződésbe foglalása egyébként is értelmetlen lenne - semmilyen értelmezés alapján nem lehet következtetni arra, hogy a jogügylet hatályosságát a túlélés feltételén kívül a tulajdonos bármilyen további feltételhez vagy időponthoz kívánta volna kötni.

Az alperes a perben következetesen arra hivatkozott, hogy a nyilatkozat csak jelzésértékkel került a szerződésbe, de akkor még nem volt egyértelmű tulajdonátruházási szándéka, ahhoz a későbbiekben végrendeletet kellett volna készíteni. Ezzel szemben az öröklési perben a Nyíregyházi Törvényszék 2012. szeptember 5. napján megtartott tárgyalás 12.P.20.863/2012/7. számú jegyzőkönyvében a hamis tanúzás büntetőjogi következményeire történő figyelmeztetést követően tanúvallomásában az alperes úgy nyilatkozott, hogy *„A szerződés ezen pontja **N. M.** örökhagyó kérésére került bele ebbe a szerződésbe azért, mert a másik gyermeke, jelen per alperese akkor már tőle egy igen jelentős ajándékban részesült egy nagyértékű épülő ingatlan formájában. Azt akarta, hogy halála esetén a kiskorú gyermeke és az ő édesanyja is részesüljön a hagyatékából, megkapja ezt az ingatlant”*. Mindebből a halál esetére szóló, további feltétel nélküli, egyértelmű tulajdonátruházási szándék megállapítható, az alperes tanúvallomásában még csak nem is utalt arra, hogy a perben hivatkozott „jelzésre, ígérvényre, pusztá szándéknyilatkozatra” került volna sor, és hogy későbbiekben fenntartott végintézkedési szándéktól függő tájékoztatást adott volna végrendelet megtételének szükségességéről.

Az ügyvédi ellenjegyzéssel ellátott, teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősülő szerződés szövegében feltüntetett félreérthetetlen, a halál esetére szóló ajándékozásra irányuló megállapodással, valamint az ellenjegyzést készítő alperesi ügyvéd más perben tett tanúvallomásával szemben a perben hivatkozott, bizonytalan jövőbeli feltételtől - érvényes végrendelet megtételétől - függő akaratkijelentésre tett alperesi hivatkozást 9 évvel a vagyoni szerződés megkötése után a szerződéskötéskor jelen lévő tanúk vallomása nem cáfolta: a munkatársi viszonyból következően nyilvánvalóan érdektelennek nem tekinthető **Gy. I.**, az alperes titkárnője ugyan a tájékoztatás megtörténtéről nyilatkozott, bár arra releváns magyarázatot nem adott, hogy miért került akkor a szerződésbe egy joghatással nem járó nyilatkozat; ugyanakkor az irodában jelen lévő **N. R.** és **G. A.** tanúvallomásaikban ezzel kapcsolatban ellentétes előadást tettek, így a rendelkezésre álló bizonyítékoknak a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelése alapján az ítéltábla sem találta bizonyítottnak, hogy a felperes a vagyoni szerződés elkészítése során arról tájékoztatta **N. M.**-t, hogy a végintézkedésnek csak külön alakilag szabályos végrendelet tétele esetén van joghatása.

Mindezek alapján a felelősség jogalapja tisztázott, az alperes a szerződő felek kérésére olyan rendelkezést foglalt ellenjegyzésével ellátott okiratba, amely tanúk alkalmazása hiányában, annak érvénytelenségére hivatkozása esetén, alkalmatlan volt a célzott joghatás kiváltására, és mivel utóbb törvényes örökös az érvénytelenségre sikeresen hivatkozott, a szerződéses rendelkezéssel szemben az ingatlan 1/2 tulajdoni hányadát a felperes nem szerezte meg, a tulajdoni hányad forgalmi értéke nála vagyoni kárként jelentkezett, amely megtérítéséért az alperes felelősséggel tartozik.

Helyesen járt el az elsőfokú bíróság akkor, amikor az adó- és értékbizonyítvány, a törvényes örökösök közös tulajdont megszüntető megállapodásának értékmegjelölése, valamint az öröklési perben a felperes által hivatkozott pertárgyérték ellenére az ingatlan forgalmi értékének meghatározása végett szakértői bizonyítást rendelt el.

Az alperes fellebbezési hivatkozásával egyezően a polgári perrendtartás a szabad bizonyítási rendszeren alapul, amely a bizonyítékok megválasztásában, a bizonyítási indítványok teljesítésében és a bizonyítékok értékelésében is jelentkezik. A jogvita

elbírálásához szükséges tényállás megállapítására minden olyan eszköz alkalmas, amelyből a tények valóságára lehet következtetni.

A szakértői bizonyítás azonban annak garanciális szabályai folytán speciális megítélés alá esik. A szakértő szükségszerűen kétarcú intézmény, egyrészt bizonyítási eszköz, másrészt a bíróság hiányzó szakmai ismereteinek a pótlására alkalmas szakmai segítő. Amennyiben a per elbírálásához olyan különleges szakértelemre van szükség, amellyel a bíróság nem rendelkezik, a Pp. 177. §-ának (1) bekezdése alapján nem mellőzhető elsődlegesen igazságügyi szakértői névjegyzékbe bejegyzett állandó szakértő és csak kivételesen másodlagosan eseti szakértő kirendelése. Nem kizárt, hogy a perbeli jogvita elbírálásához rendelkezésre állnak olyan adatok, amelyek részben alkalmasak a szakmai ismereteket igénylő kérdések megválaszolására, azonban a szakvélemény elkészítésével szemben támasztott szigorú jogszabályi követelmények folytán azok bizonyító ereje nem helyettesítheti a perbeli szakértői kirendelést. A polgármesteri hivatal az adó- és értékbizonyítvány elkészítésekor nem végzi el azokat a részletes vizsgálatokat, nem folytat olyan szintű szakmai értékelő tevékenységet, amelyeket a jogszabályi rendelkezések a kirendelés alapján eljáró igazságügyi szakértőktől megkövetelnek. A peres felek által más eljárásban hivatkozott, más célból készített szerződésben megjelölt forgalmi érték ugyancsak nem alapul részletes szakértői vizsgálaton, a megfelelő szakmai ismeretekkel nem rendelkező magánszemélyek által hivatkozott érték önmagában elégtelen a jogvita elbírálásához szükséges szakmai tények megállapítására. Az alperes által hivatkozott okiratokban megjelölt forgalmi értékek legfeljebb arra lettek volna alkalmasak, hogy a perben kirendelt szakértő megállapításait aggályossá tegyék. A szakértő azonban minden részben az eljárási szabályok követelményének megfelelően járt el, a szakvéleménye nem volt homályos, hiányos, ellentmondó, a szükséges felvilágosításokat a felek észrevételeire megadta, a felperes megbízása alapján eljáró magánszakértő és a perben kirendelt szakértő korábbi véleményeltérésüket együttes meghallgatásuk során feloldották, így a forgalmi érték meghatározására aggálytalan szakértői megállapítások álltak az elsőfokú bíróság rendelkezésére, a Pp. 182. §-ának (3) bekezdésében foglalt, a szakértői bizonyítás továbbfejlesztésének, új szakértői kirendelésének törvényi feltételei nem álltak fenn; a kellően kiegészített, a perbe bevezetett igazságügyi szakértők közös nyilatkozata alapján fenntartott forgalmi érték-megállapítás az ítékezés alapjára alkalmas volt. A fellebbezésében alaptalanul hivatkozott az alperes a kirendelt szakértő elfogultságára azért, mert az öröklési jogviszonyban egyébként a felperessel érdekellentétben álló **N. R.** megbízása alapján már készített az ingatlan tárgyában szakértői véleményt; a Pp. nem ismer olyan kizáró okot, amely a kirendelés tárgyát érintő korábbi szakvélemény elkészítésén alapul, az elfogultság szubjektív, elsődlegesen a szakértő belső, nem vitatható meggyőződésén alapuló kizáró ok, a perben pedig semmilyen olyan objektív adat nem állt rendelkezésre, amely azt igazolta volna, hogy a kirendelt szakértő a peres felekhez vagy az ügy tárgyához fűződő viszonya folytán alkalmatlan lenne - szakértői esküjével szemben büntetőjogi következmények mellett - befolyásmentes szakértői vélemény elkészítésére.

A lakott forgalmi értékre tett alperesi hivatkozások eredményre nem vezethettek. A követelés jogcíme nem közös tulajdon megszűntetése, a tulajdonostársak közötti elszámolás, hanem kártérítés. Nem vehető figyelembe értékcsökkentő tényezőként az, hogy a felperes nem szerezte meg annak az ingatlannak a tulajdoni hányadát, amelyben ő és kiskorú gyermeke bent lakott, hiszen a kár annyiban érte, amennyiben elesett az érvényes végintézkedés esetén rá háruló vagyoni előnytől, amely az ingatlan tulajdoni

hányad valós forgalmi értéke: nyilvánvalóan nem abból a feltételezésből kell kiindulni, hogy az ingatlan esetleges értékesítése során a törvényes képviselője alatt álló kiskorú másik tulajdonos az ingatlanban maradt volna, így tulajdoni hányadát csak lakott forgalmi értéken értékesíthette volna.

Helytállóan marasztalta az elsőfokú bíróság az alperest a vagyoni kár részeként a felperes által indított öröklési perben igazoltan felmerült költségeiben.

A Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése szerint a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget.

A károsultnak a fenti jogszabályi kötelezettségéből eredően a kárveszélyes helyzeteket lehetőség szerint mindenkinek kerülnie kell, és ha ezt nem teszi, emiatt kár éri, annak a következményeit maga köteles viselni. A károsulttól elvárható magatartás elmulasztása kifejezésre juthat a kármegelőzés elhanyagolásában, a károkozás során tanúsított felróható magatartásban, a kárenyhítési kötelezettség elmulasztásában. A károkozó nem kötelezhető a már bekövetkezett kárból nagyobb rész viselésére, mint ami a terhére felróható.

A felperes a kárelhárítási kötelezettségének teljes mértékben eleget tett azzal, hogy a törvényes örökös nyilatkozata folytán ideiglenes hatállyal átadott ingatlanra vonatkozó hagyatéki igényének érvényesítése végett polgári pert indított. A perindítás az alanyi jog kikényszerítésének, az igény érvényesítésének megengedett módja. A polgári jogviták bíróságon kívüli rendezésére szolgáló, nem kötelező közvetítői eljárás igénybe vétele, a jogvitában érintettek eltérő álláspontjából és annak bizonytalan eredményességéből következően a kárenyhítési kötelezettség tekintetében nem elvárás. Ezzel szemben a perindítás nem volt tekinthető célszerűtlennek és indokolatlannak, annak igazolt költségei a vagyoni kár részeként felszámíthatók.

Alappal hivatkozott azonban a fellebbezésében az alperes arra, hogy figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróság a kár összegének megállapítása során azokat a jogszabályi rendelkezéseken alapuló költségeket, amelyeket a felperesnek a tulajdonjog megszerzése esetén viselnie kellett volna, így ezek levonása nélkül jogosulatlan vagyoni előnyre tenne szert.

A kártérítési jog alapvető elve a káronszerzés tilalma, amely értelmében a kár megtérítése által a károsult - akár a károkozó rovására, akár más forrásból - nem kerülhet annál kedvezőbb helyzetbe, mint amelyben a kár bekövetkezése nélkül lett volna, nem tehet szert a kártérítés folytán, akár megtakarításban, akár értéknövekedésben jelentkező vagyoni előnyre. A károsultat a kár nettó értéke illeti meg. A kártérítés mértékének megállapítása során tehát a károsultat ért vagyoni hátrányból le kell vonni a nála jelentkező vagyoni előnyt.

Amennyiben a felperes az ingatlan hányadán tulajdonjogot szerzett volna, úgy terhelték volna a tulajdonszerzéssel felmerülő költségek, közterhek, amelyek levonása nélkül azok megtakarítása folytán jogtalan vagyoni előnyre tenne szert, ezért alapos volt a fellebbezés annyiban, hogy le kell vonni a megítélendő kártérítés összegéből 55 000 000 Ft érték

alapján az öröklés címén fizetendő illeték, valamint a tulajdonszerzéshez kapcsolódó közjegyzői díj összegét. Ezeknek a mértéke jogszabályi rendelkezéseken alapul, megállapításukhoz az adóhatósági és a közjegyzői iratok beszerzése szükségtelen.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) az öröklés megnyílása időpontjában hatályos 8. §-ának (1) bekezdés értelmében az öröklési illeték tárgya - többek között - a halál esetére szóló ajándékozás. A 12. §-a (1) bekezdése a) pontja értelmében a lakástulajdon-szerzés öröklési illetékének az összege a III. pont szerint az élettárs mint egyéb örökös esetén az örökség tiszta értéke alapulvételével 18 millió forintig 8 %, 18 millió Ft feletti rész után 35 millió Ft-ig 12 %, 35 millió Ft feletti rész után 21 %. Amennyiben a felperes az ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadát örökölte volna, így az ítélezés alapjául elfogadott forgalmi érték után 7 680 000 Ft fizetési kötelezettsége keletkezett volna, amelyet a káronszerzés elkerülése végett le kell vonni a kártérítés összegéből.

A közjegyzői díjszabásról szóló 14/1991 (XI.26.) IM rendelet 9. §-a az öröklés megnyílásakor hatályos szövege értelmében az ügyértékhez igazodó közjegyzői munkadíj összege 10 000 000 Ft feletti ügyérték esetén 81 700 Ft és a 10 000 000 Ft feletti rész 0,25 %-a; így a felperes tulajdonszerzése esetén 194 200 Ft közjegyzői munkadíj fizetési kötelezettsége merült volna fel, amely a káronszerzés tilalmából következően ugyancsak levonandó a kártérítés összegéből.

A fentiek szerint az ítélet tábla a per főtárgyát érintően a megítélt 56 986 000 Ft vagyoni kár összegét $7\,680\,000 + 194\,200 = 7\,874\,200$ Ft összeggel 49 111 800 Ft-ra leszállította

Az ítélet megváltoztatása következtében módosult az elsőfokú pernyertesség-pervesztesség aránya, ennek következtében a felek által viselendő elsőfokú perköltség és eljárási illeték összege. A felperes által érvényesített kereset alapján a pertárgy értéke a Pp. 24. §-ának (1) bekezdése alapján 80 000 000 Ft volt, amelyből a felperes 49 111 8000 Ft részében lett pernyertes, így a felperes pervesztességének mértéke 38,6 %, az alperes pervesztességének mértéke 61,4%. A pertárgyérték után a 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontja, valamint 4/A. §-ának (1) bekezdése szerint mind a felperes, mind az alperes oldalán 2 600 000 Ft+Áfa összegben meghatározott elsőfokú ügyvédi munkadíj, valamint a felperes által előlegezett 116 268 Ft szakértői díj és az alperes által előlegezett 102 755 Ft szakértői díj alapul vételével, a pervesztesség arányában a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése értelmében az alperes javára számított perköltség különbözet 783 882 Ft, amely összegre az ítélet tábla leszállította a felperes fizetési kötelezettségét; és ugyanezen jogszabályi rendelkezés alapján számította ki az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. §-a (1) bekezdése szerint meghatározott 1 500 000 Ft elsőfokú eljárási illetékből a felperesre eső 579 000 Ft és az alperesre eső 921 000 Ft összeget, amelyeket érintően változtatta meg az első fokú ítéleti rendelkezéseket.

Mindezek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a fentiek szerint részben megváltoztatta, egyebekben - a tőke után járó késedelmi kamat mértékében és a fizetése időtartamában - helybenhagyta.

A felperes által fellebbezett érték 56 986 000 Ft, amely eredményre vezetett 7 874 200 Ft részében, így a másodfokú eljárásban a felperes 14 %, az alperes 86 % mértékben perveszt. Mindezek alapján a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alkalmazásával marasztalta

az ítélőtábla a peres feleket másodfokú pervesztességükhöz igazodóan az Itv. 46. §-ának (1) bekezdése szerint számított 2 500 000 Ft fellebbezési illeték megfizetésében, valamint kötelezte a másodfokú eljárásban nagyobb részben pervesztés alperest a fellebbezett értékre és a másodfokú eljárásban indokolt jogi képviselési tevékenységre tekintettel a felperes javára a 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) és b) pontja, (5) bekezdése, valamint 4/A. §-ának (1) bekezdése szerinti 690 928 Ft + Áfa összegű másodfokú ügyvédi munkadíj megfizetésére.

A perköltség vonatkozásában a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapult.

D e b r e c e n, 2016. szeptember 15.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Pribula László s.k. előadó bíró,
Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő